

Záchranný výzkum středobronzového sídliště a mladobronzového hrobu v Drahelčicích, okr. Praha-západ

Daniel Stolz – Dana Stolzová

ÚVOD

Záchranný archeologický výzkum v Drahelčicích v roce 2013 byl vyvolán výstavbou obytného souboru Na Malé Růži (2. část 7. etapy 50 RD). Po skrývce ornice v srpnu a září 2013 byly zjištěny na části plochy archeologické situace a nálezy (obr. 1–3). Z tohoto důvodu proběhl v říjnu 2013 záchranný archeologický výzkum. Bylo prozkoumáno 31 archeologických situací ze střední, mladší a možná pozdní doby bronzové.

GEOGRAFICKÝ A SÍDELNÍ KONTEXT NALEZIŠTĚ

Naleziště se nachází na severovýchodním okraji obce Drahelčice na velice mírném severním svahu o nadmořské výšce 372–374 m (obr. 1).¹ Nejbližší vodní zdroj představuje Radotínský potok, který obtéká lokalitu ze severu ve vzdálenosti cca 130 m a ze západu ve vzdálenosti zhruba 120 m. Podloží zde tvoří jílovitá vrstva, která nasedá na pískovce, prachovce a jílovité břidlice. V nejbližším okolí převládají naváté sprašové sedimenty s výrazně méně zastoupenými ordovickými prachovci a břidlicemi s pokryvem hnědozemí a černozemí.

Oblast náleží do klimatické oblasti MT1 – mírně teplý a suchý okrsek. Průměrná roční teplota dosahuje 7–9 °C a průměrný roční úhrn srážek 450–550 mm.

HISTORIE VÝZKUMŮ NA KATASTRU OBCE

Nejstarší archeologické nálezy byly získány na západním a jihozápadním okraji vsi při sběrech V. Krolmuse a při stavbě železniční trati v 40. a 50. letech 19. století. Dnes z naprosté většiny neznámé nálezy

Obr. 1. Drahelčice, okr. Praha-západ. Výřez z mapy s vyznačením místa výzkumu. Vlevo poloha lokality na mapě Čech

¹ S-JTSK souřadnice plochy celé stavby: 758864 1046764, 759012 1046821, 759010 1046826, 759054 1046844, 759038 1046900, 758798 1046812.

Obr. 2. Drahelčice, okr. Praha-západ. Výřez z katastrální mapy s vyznačením celé skryté plochy (plocha se světle šedou barvou) a místa výzkumu (plocha s šedočernou barvou)

můžeme datovat do neolitu až eneolitu, doby bronzové, doby halštatské a raného středověku (Sklenář 1992, 52–53). Do dnešních dnů se ve sbírkách Národního muzea dochovala pouze nádoba z pozdní doby halštatské (inv. č. 398002). V roce 1858 byl při stavě železnice na panském poli u Radotínského potoka objeven laténský kostrový hrob s železným mečem s opaskem a keramickou nádobou (Sklenář 1992, 53). V roce 1922 byly za humny usedlosti drahelčického rolníka Josefa Kosa rozorány únětické hroby s kamenným obložením, z nichž se do sbírek Národního muzea v Praze dostalo deset nádob a keramická lžice (Stoký 1927, 314). Ve sbírce Národního muzea se ještě nachází menší množství knovízské keramiky (inv. č. 7364–7365 a 411668–411685) bez bližších údajů. V 50. a 60. letech byly na dvou místech obce náhodně objeveny další nálezy knovízské kultury (ARÚ Praha č. j. 1087/1950 a č. j. 1725/1962).

První větší záchranný výzkum v Drahelčicích proběhl až při stavbě komunikace pro nové rodinné domy v roce 2009, kdy se na západním okraji obce odkrylo přes 150 objektů z mladší doby bronzové. Do konce roku 2013 zde bylo celkem prozkoumáno při stavbě řadových rodinných domů, jednotlivých rodinných domů a dalších komunikací přes 800 sídlištních objektů z mladší a pozdní doby bronzové (s výraznou převahou prvně jmenovaného období), čtyři hroby ze starší doby bronzové (Stolz – Smejtek 2013) a jeden výrobní objekt s dvěma železářskými pecemi z doby římské. Další osídlení bylo zjištěno současnými povrchovými průzkumy (viz Závěr).

METODA A POSTUP VÝZKUMU

Při stavbě komunikací a rodinných domů v těsném okolí stavby nebyly zjištěny archeologické situace, proto probíhala skrývka ornice hrubou mechanizací za neustálého dohledu archeologa. Pouze v západní části skrývané plochy bylo zachyceno několik archeologických objektů, proto byla v jejich okolí provedena skrývka ornice bagrem s hladkou lžicí (obr. 2). Na skrývce o rozměrech cca 110 × 30 m bylo identifikováno 31 objektů (obr. 3).

Celá plocha s archeologickými situacemi pak byla ručně začištěna a poté prozkoumána standardními archeologickými metodami. Všechny objekty byly odkryty v úplnosti. Archeologické situace byly nakonec kresebně a fotograficky zdokumentovány a geodeticky zaměřeny. Rovněž byly odebrány vzorky na geobotanickou analýzu. Archeologický výzkum trval od 14. 10. do 25. 10. 2013. Dohled při skrývce ornice prováděl Jan Turek, výzkum vedl Daniel Stolz. Na výzkumu byl obvykle přítomen jeden vedoucí technik, 1 technik a 5 až 7 terénních pracovníků.

Podloží v celém prostoru skrývky tvořila silně jílovitá vrstva s úlomky hornin a s pokryvem hnědé hlinité ornice a v západní části ještě s vrstvou šedočerného jílovitohlinitého podorničí.

POPIS NÁLEZOVÉ SITUACE A OBJEKTŮ

V západní polovině plochy s objekty byly pozůstatky šedočerného jílovitého podorničí. Po jeho skrývce zůstaly různé nerovnosti v terénu vyplněny touto vrstvou. Výrazně to komplikovalo odlišení archeologických situací od těchto přirozených depresí. Většinu se nám jich snad podařilo identifikovat již bě-

Obr. 3. Drahelčice, okr. Praha-západ. Plán výzkumu

hem výzkumu. Nebyly proto zařazeny do seznamu objektů. Není však vyloučeno, že některé přirozené deprese pravidelnějšího tvaru mohly být zařazeny omylem mezi objekty.

Žárový hrob uložený v keramické nádobě byl vyjmut „in situ“. Bohužel při konzervaci v laboratoři se keramická nádoba, do které byl žárový hrob umístěn, kvůli nekvalitnímu výpalu zcela rozpadla.

Soupis zachycených objektů

Objekt 1

Druh: jáma. **Tvar půdorysu:** oválný. **Rozměry:** 144 × 96 cm a hloubka 20 cm. **Vrstvy:** 1. černohnědá jílovitohlinitá, stř. ul. **Nálezy:** 2 ks keramiky. **Rozbor keramiky:** zachování: 2 ks stěn; velikost: 1 ks 0–3 cm a 1 ks 3–6 cm. **Datace:** eneolit až doba římská.

Objekt 2

Druh: jáma. **Tvar půdorysu:** oválný. **Rozměry:** 134 × 55 cm a hloubka 16 cm. **Vrstvy:** 1. šedohnědá jílovitohlinitá, stř. ul. **Nálezy:** -. **Datace:** -.

Objekt 3

Druh: jáma. **Tvar půdorysu:** oválný. **Rozměry:** 60 × 48 cm a hloubka 9 cm. **Vrstvy:** 1. šedohnědá jílovitohlinitá, stř. ul. **Nálezy:** 1 ks keramiky. **Rozbor keramiky:** zachování: 1 ks stěny; velikost: 1 ks 0–3 cm. **Datace:** eneolit až doba římská.

Objekt 4

Druh: jáma. **Tvar půdorysu:** oválný. **Rozměry:** 74 × 64 cm a hloubka 6 cm. **Vrstvy:** 1. černohnědá jílovitohlinitá, stř. ul. **Nálezy:** -. **Datace:** -.

Objekt 5

Druh: kúlová jáma? **Tvar půdorysu:** kruhový. **Rozměry:** 48 × 48 cm a hloubka 6 cm. **Vrstvy:** 1. tmavě šedohnědá jílo-

vitohlinita, stř. ul. *Nálezy*: 15 ks keramiky. *Rozbor keramiky*: zachování: 14 ks stěn a 1 ks okraje; velikost: 11 ks 0–3 cm a 4 ks 3–6 cm; úprava povrchu: 1 ks tuhován z vnitřní strany a 1 profilovaný zlomek stěny tuhován vně i uvnitř. Okrajový zlomek nádoby má okraj jednoduchý a ven vyhnutý a hrdlo odsazené od těla (*obr. 7:4*). Pochází z koflíku nebo mísky s esovitou profilací. Jde o tvar typický pro mladší dobu bronzovou, který přežívá ještě do pozdní doby bronzové (*Chvojka 2009, 45, 47–48; Smejtek 2011, 132, 136–137*). *Datace*: mladší až pozdní doba bronzová.

Objekt 6

Druh: jáma. *Tvar půdorysu*: oválný. *Rozměry*: 64 × 40 cm a hloubka 4 cm. *Vrstvy*: 1. černohnědá jílovitohlinita, stř. ul. *Nálezy*: -. *Datace*: -.

Objekt 7

Druh: jáma. *Tvar půdorysu*: oválný. *Rozměry*: 62 × 40 cm a hloubka 4 cm. *Vrstvy*: 1. černohnědá jílovitohlinita, stř. ul. *Nálezy*: -. *Datace*: -.

Objekt 8

Druh: kúlová jáma. *Tvar půdorysu*: kruhový. *Rozměry*: 32 × 28 cm a hloubka 6 cm. *Vrstvy*: 1. tmavě šedoohnědá jílovitohlinita, stř. ul. *Nálezy*: -. *Datace*: -.

Objekt 9

Druh: jáma nebo přírodní deprese. *Tvar půdorysu*: oválný. *Rozměry*: 58 × 48 cm a hloubka 5 cm. *Vrstvy*: 1. šedoohnědá jílovitohlinita (drobné KA do 1 cm), stř. ul. *Nálezy*: -. *Datace*: -.

Objekt 10

Druh: jáma nebo přírodní deprese. *Tvar půdorysu*: nepravidelný. *Rozměry*: 74 × 54 cm a hloubka 10 cm. *Vrstvy*: 1. světle šedočerná jílovitohlinita s 10–20 % jílovitého podloží, stř. ul. *Nálezy*: -. *Datace*: -.

Objekt 11

Druh: jáma. *Tvar půdorysu*: oválný. *Rozměry*: 54 × 45 cm a hloubka 6 cm. *Vrstvy*: 1. šedoohnědá jílovitohlinita (drobné KA do 1 cm), stř. ul. *Nálezy*: -. *Datace*: -.

Objekt 12

Druh: jáma. *Tvar půdorysu*: kruhový. *Rozměry*: 56 × 50 cm a hloubka 7 cm. *Vrstvy*: 1. světle šedočerná jílovitohlinita, stř. ul. *Nálezy*: -. *Datace*: -.

Objekt 14²

Druh: kúlová jáma. *Tvar půdorysu*: kruhový. *Rozměry*: 36 × 32 cm a hloubka 6 cm. *Vrstvy*: 1. světle šedočerná jílovitohlinita, stř. ul. *Nálezy*: -. *Datace*: -.

Objekt 15

Druh: kúlová jáma? *Tvar půdorysu*: nepravidelný. *Rozměry*: 51 × 44 cm a hloubka 14 cm. *Vrstvy*: 1. světle šedočerná jílovitohlinita, stř. ul. *Pozorování*: dotýká se obj. 17. *Nálezy*: -. *Datace*: -.

Objekt 16

Druh: kúlová jáma. *Tvar půdorysu*: kruhový. *Rozměry*: 43 × 39 cm a hloubka 7 cm. *Vrstvy*: 1. světle šedočerná jílovitohlinita (10–20 % drobné KA), stř. ul. *Nálezy*: -. *Datace*: -.

Objekt 17

Druh: jáma. *Tvar půdorysu*: oválný. *Rozměry*: 44 × 36 cm a hloubka 5 cm. *Vrstvy*: 1. světle šedočerná jílovitohlinita, stř. ul. *Pozorování*: dotýká se obj. 15. *Nálezy*: 1 ks mazanice (zlomek bez otisků a úpravy stěny o velikosti 0–3 cm). *Datace*: -.

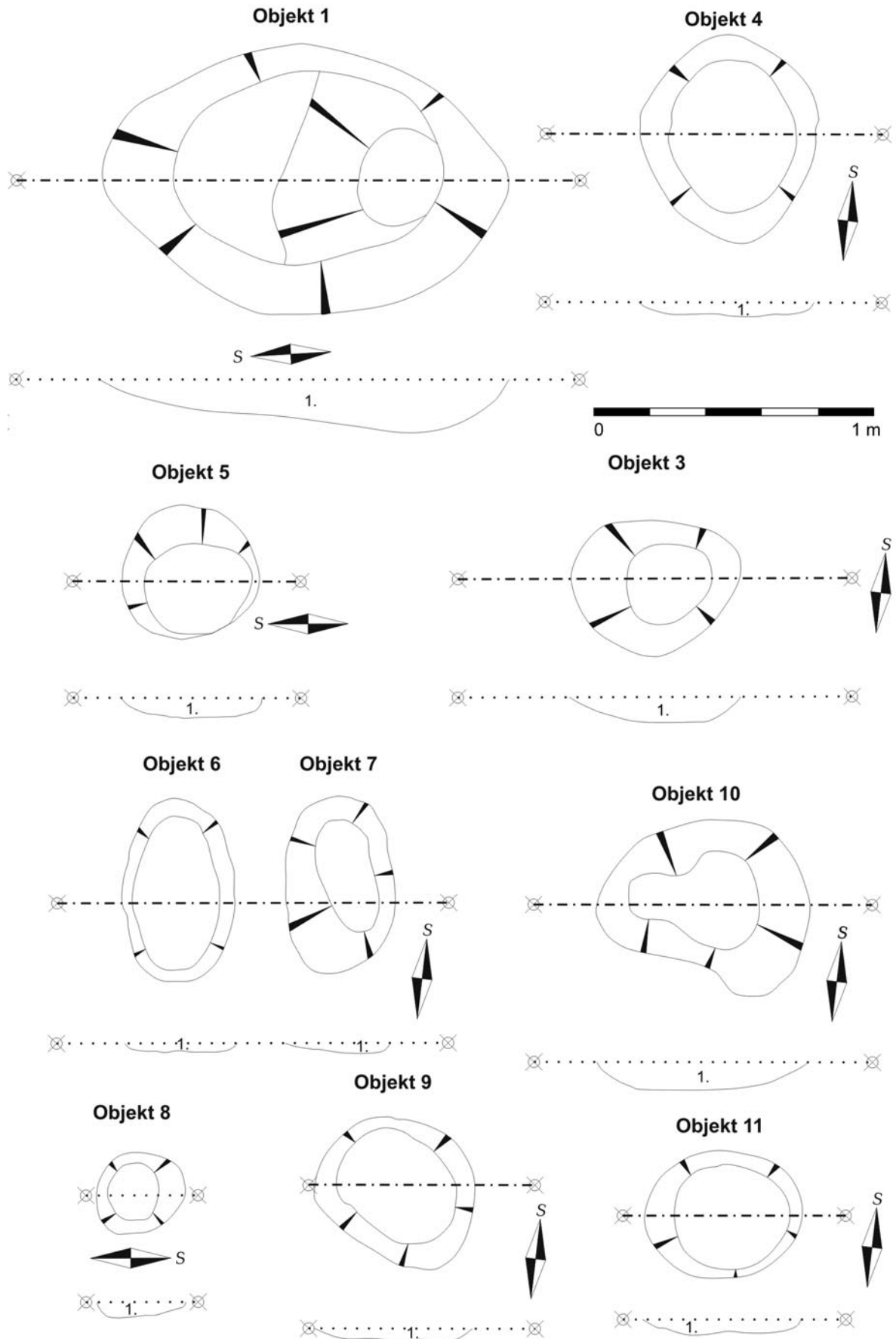
Objekt 18

Druh: kúlová jáma. *Tvar půdorysu*: kruhový. *Rozměry*: 24 × 23 cm a hloubka 8 cm. *Vrstvy*: 1. světle šedočerná jílovitohlinita (10 % drobné KA), stř. ul. *Nálezy*: -. *Datace*: -.

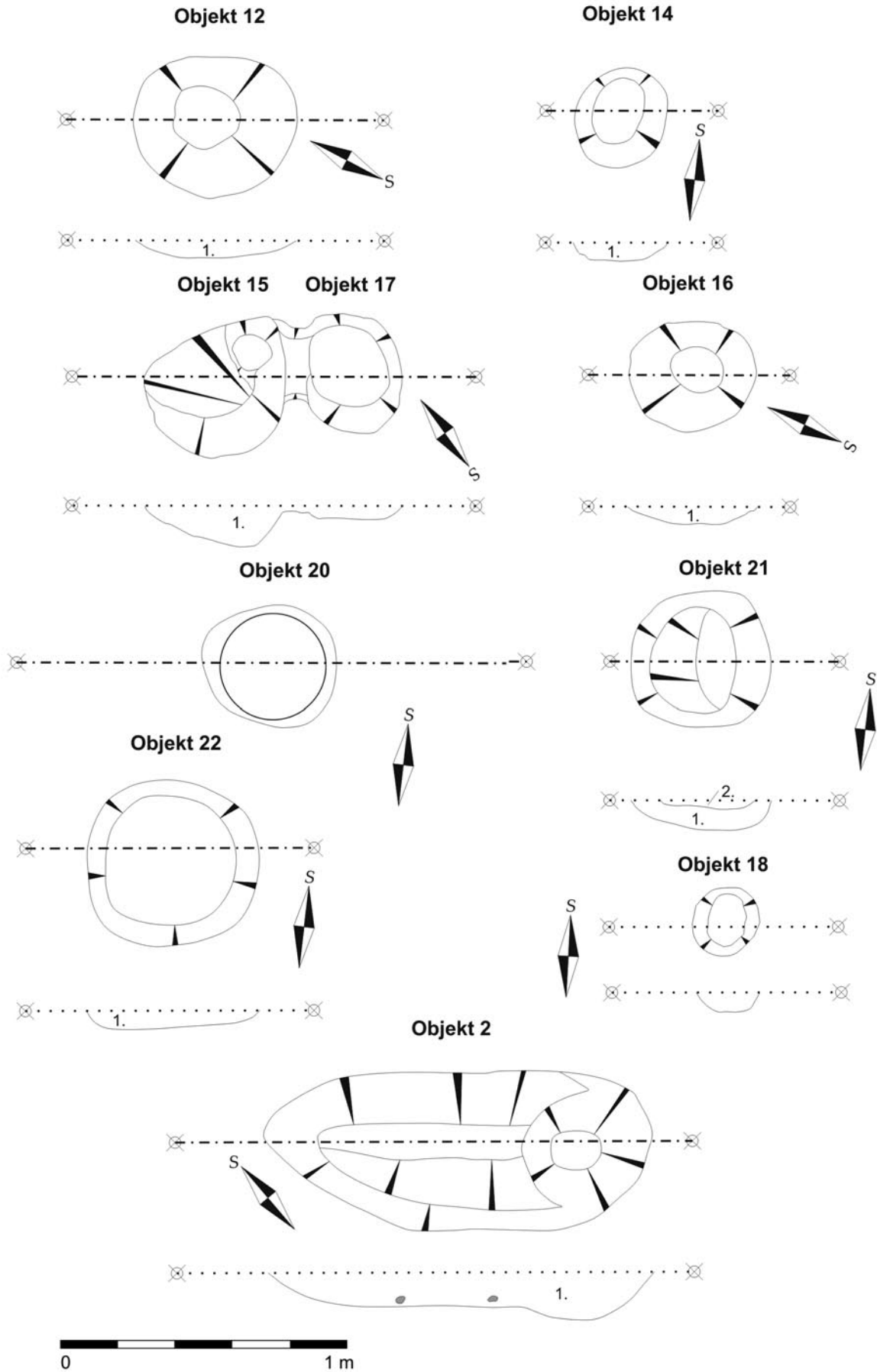
Objekt 19

Druh: zásobní jáma. *Tvar půdorysu*: nepravidelně kruhový. *Rozměry*: 100 × 92 cm a hloubka 12 cm. *Vrstvy*: 1. světle šedočerná jílovitohlinita, stř. ul. *Pozorování*: přímé šikmé stěny a rovné dno. *Nálezy*: 32 ks keramiky, 27 ks mazanice, 1 ks uhlíku. *Rozbor mazanice*: 24 ks 0–3 cm, 3 ks 3–6 cm. Naprostá většina zlomků mazanice nemá organickou příměs a otisky dřevěných konstrukčních prvků nebo úpravy povrchu. Jejich původ není jasný. Pouze největší zlomek (bez organické příměsi) má nahrubo vyhlazenou jednu stranu a pravděpodobně pochází z nějaké stavby, jeden větší zlomek (s organickou příměsí) nese otisky prutu a jeden větší zlomek (s organickou příměsí) má vyhlazenou jednu stěnu. *Rozbor keramiky*: zachování: 4 ks okrajů, 26 ks stěn a 2 ks prstovaných pásek; velikost:

² Objekty 13, 26, 28, 31 a 34 byly zrušeny.

Obr. 4. Drahelčice, okr. Praha-západ. Půdorysy a řezy objektů 1 a 3–11

Obr. 5. Drahelčice, okr. Praha-západ. Půdorysy a řezy objektů 2, 12, 14–18, 20–22

16 ks 0–3 cm, 12 ks 3–6 cm a 4 ks 6–9 cm. Keramika má tmavě oranžovou, černohnědou a oranžovočernohnědou barvu. Stěny jsou většinou hlazené. Většina zlomků má větší či menší příměs kamínků, někdy asi i rozdrčené keramiky. Jeden okrajový zlomek má jednoduchý a ven vyhnutý okraj. Z 10 zlomků se podařilo zrekonstruovat část nádoby s vejčitým a vyhlazeným tělem a s prohnutě rozevřeným hrdlem (obr. 7:1). Okraj této nádoby je vyhnutý s vodorovně seříznutou horní hranu a je z něj vytažený vodorovný lalok. Na rozhraní hrdla a podhrdlí se nachází šikmo promačkávaná páska.³ Malé množství signifikantních prvků znesnadňuje datování souboru. Podle těsta a úpravy povrchu se pohybujeme někde v době bronzové až halštatské. Pro část hrncovité nádoby s promačkávanou páskou na rozhraní hrdla a podhrdlí a lalokovitým okrajem jsme nenašli přesné analogie. Laloky vytažené z okraje jsou však typickým znakem keramiky střední doby bronzové (Chvojka 2009, 53). Tuto dataci nepřímou potvrzuje i úplná absence charakteristických znaků typických pro keramiku mladší doby bronzové až doby halštatské. **Datace:** střední doba bronzová.

Objekt 20

Druh: žárový hrob. **Tvar půdorysu:** kruhový. **Rozměry:** 46 × 46 cm a hloubka cca 25–30 cm. **Vrstvy:** 1. světle šedočerná jílovitohlinita, stř. ul. **Pozorování:** nádoba zapuštěná do podloží. Horní část nádoby byla zničená orbou. **Nálezy:** 1. zlomky rozpadlé keramické nádoby (popelnice); 2. tři zlomky tenkých stěn a jednoduchého lehce vyhnutého okraje z misky/koflíku s esovitou profilací uloženého v popelnici (obr. 7:2); 3. jeden zlomek silně vyhnutého a promačkávaného okraje zásobnice uloženého v popelnici (obr. 7:3); 4. zlomek neurčitelného bronzového artefaktu uloženého v popelnici; 5. spálené lidské kosti uložené v popelnici (viz Beran-Cimbůrková 2016). **Datace:** mladší doba bronzová.

Objekt 21

Druh: kúlová jáma. **Tvar půdorysu:** kruhový. **Rozměry:** 48 × 46 cm a hloubka 11 cm. **Vrstvy:** 1. černá jílovitohlinita (drobné KA), stř. ul. 2. světle šedočerná jílovitohlinita promíšená s jílovitým podložím, stř. ul. **Nálezy:** -. **Datace:** -.

Objekt 22

Druh: jáma. **Tvar půdorysu:** kruhový. **Rozměry:** 58 × cca 58 cm a hloubka 7 cm. **Vrstvy:** 1. světle šedočerná jílovitohlinita, stř. ul. **Nálezy:** -. **Datace:** -.

Objekt 23

Druh: dno ohniště nebo pece. **Tvar půdorysu:** nepravidelný. **Rozměry:** 30 × 24 cm a hloubka 2 cm. **Vrstvy:** 1. červená propálená jílovitá, stř. ul. **Nálezy:** -. **Datace:** -.

Objekt 24

Druh: kúlová jáma? **Tvar půdorysu:** nepravidelně oválný. **Rozměry:** 47 × 36 cm a hloubka 10 cm. **Vrstvy:** 1. světle šedočerná jílovitohlinita, stř. ul. **Nálezy:** -. **Datace:** -.

Objekt 25

Druh: kúlová jáma. **Tvar půdorysu:** oválný. **Rozměry:** 29 × 24 cm a hloubka 8 cm. **Vrstvy:** 1. světle šedočerná jílovitohlinita, stř. ul. **Nálezy:** -. **Datace:** -.

Objekt 27

Druh: kúlová jáma? **Tvar půdorysu:** oválný. **Rozměry:** 34 × 28 cm a hloubka 9 cm. **Vrstvy:** 1. světle šedočerná jílovitohlinita, stř. ul. **Nálezy:** -. **Datace:** -.

Objekt 29

Druh: kúlová jáma. **Tvar půdorysu:** kruhový. **Rozměry:** 32 × 32 cm a hloubka 8 cm. **Vrstvy:** 1. světle šedočerná jílovitohlinita, stř. ul. **Nálezy:** -. **Datace:** -.

Objekt 30

Druh: dvě kúlové jámy? **Tvar půdorysu:** nepravidelně oválný. **Rozměry:** 70 × 44 cm a hloubka 11 cm. **Vrstvy:** 1. světle šedočerná jílovitohlinita, stř. ul. **Nálezy:** -. **Datace:** -.

Objekt 32

Druh: kúlová jáma. **Tvar půdorysu:** kruhový. **Rozměry:** 35 × 34 cm a hloubka 8 cm. **Vrstvy:** 1. šedohnědá jílovitohlinita, stř. ul. **Nálezy:** -. **Datace:** -.

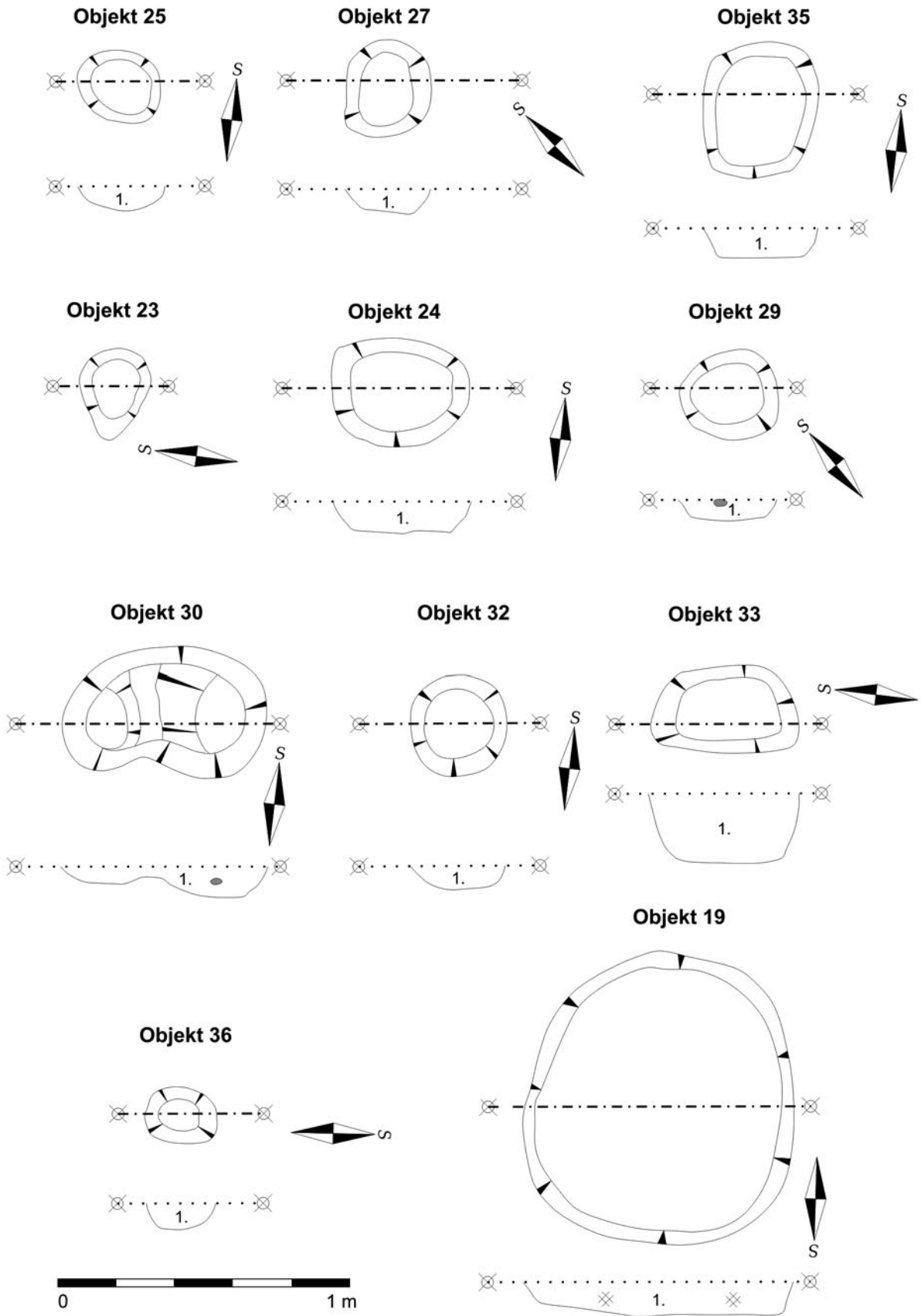
Objekt 33

Druh: jáma. **Tvar půdorysu:** nepravidelně obdélný. **Rozměry:** 50 × 29 cm a hloubka 24 cm. **Vrstvy:** 1. světle šedočerná jílovitohlinita, stř. ul. **Nálezy:** -. **Datace:** -.

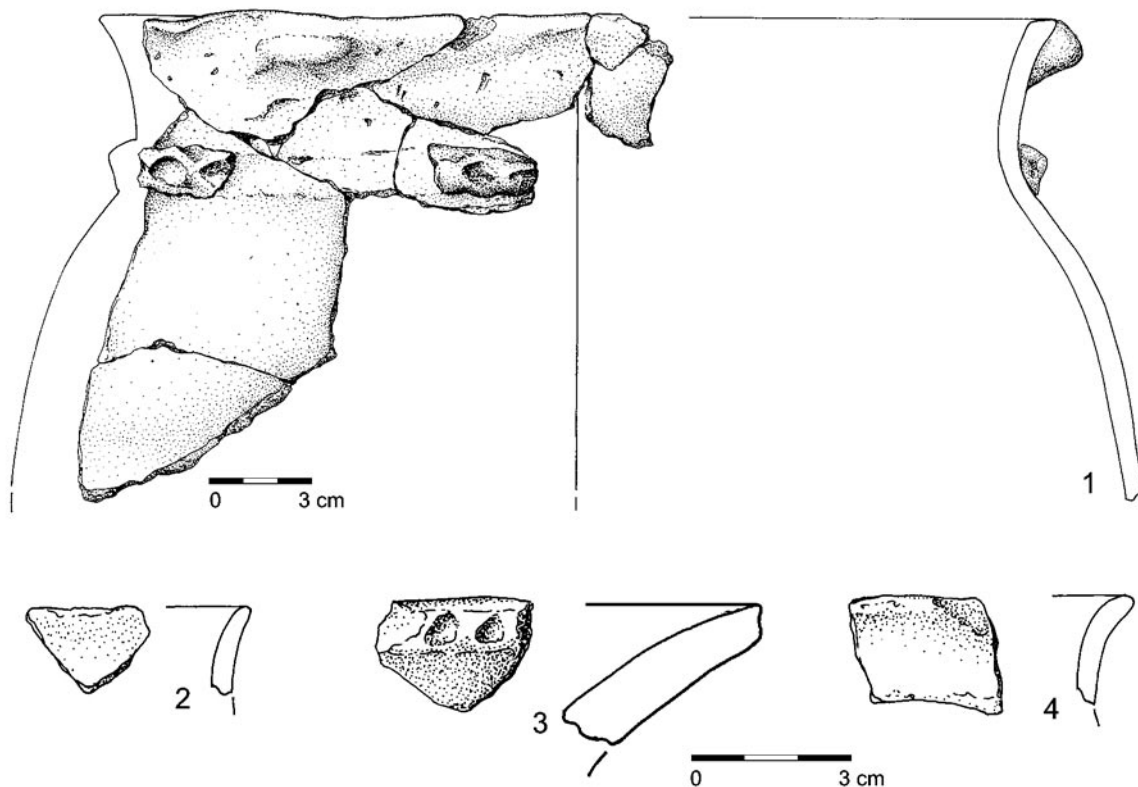
Objekt 35

Druh: kúlová jáma? **Tvar půdorysu:** nepravidelně obdélný. **Rozměry:** 46 × 39 cm a hloubka 10 cm. **Vrstvy:** 1. světle

³ L. Smejtkovi a O. Chvojčkovi děkujeme za konzultaci ohledně chronologického zařazení této nádoby.

Obr. 6. Drahelčice, okr. Praha-západ. Půdorysy a řezy objektů 19, 23–25, 27, 29–30, 32–33 a 35–36

Obr. 7. Drahelčice, okr. Praha-západ. Keramika z objektů 5 (4), 19 (1) a 20 (2–3)

šedočerná jílovitohlinitá, stř. ul. **Nálezy:** 3 ks keramiky a 7 ks mazanice (6 droboučkových zlomků bez otisků a 1 ks asi s otiskem prutu o velikosti 0–3 cm). **Rozbor keramiky:** zachování: 3 ks stěn; velikost: 3 ks 0–3 cm. **Datace:** eneolit až doba římská.

Objekt 36

Druh: kúlová jáma. **Tvar půdorysu:** oválný. **Rozměry:** 24 × 19 cm a hloubka 9 cm. **Vrstvy:** 1. světle šedočerná jílovitohlinitá, stř. ul. **Nálezy:** -. **Datace:** -.

ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

Na zkoumané ploše (obr. 3) bylo celkem prozkoumáno 31 archeologických situací představujících maximálně 32 pravěkých objektů (obj. 30 se asi skládá ze dvou kúlových jam). Z nich můžeme asi 16 objektů interpretovat jako kúlové jámy, jeden jako jámu zásobní, jeden jako dno ohniště či pece, jeden jako žárový hrob a 13 jako sídlištní jámy nebo popřípadě drobné přírodní deprese. Kúlové jámy byly nahodile rozloženy po celé ploše a nevytvářely žádné půdorysy staveb. V malé vzdálenosti jsou pouze kúlové jámy č. 8, 16, 17 a 18. Původně snad mohly patřit jedné stavbě. Kúlové jámy rovněž netvořily shluky, které by označovaly místa s výraznější stavební aktivitou.

Objekty byly nálezově mimořádně chudé. Archeologické nálezy obsahovalo pouze sedm objektů a nepatrně početnější byly pouze v zásobní jámě 19 a jámě 5. Na jejich základě můžeme přesněji datovat pouze výše zmíněnou zásobní jámu 19 do střední doby bronzové a jámu 5 podle misky/koflíku s esovitou profilací a s tuhovaným povrchem do mladší až pozdní doby bronzové.

Žárový hrob č. 20 (obr. 5) byl umístěn v keramické, nekvalitně vypálené nádobě. Ta se v laboratoři při rozebírání hrobu vyjmutého „in situ“ zcela rozpadla. V popelnici byly umístěny četné kústky z žárového pohřbu (Beran-Cimbůrková 2016), střepy z části drobné keramické nádoby, zlomek okraje větší nádoby a neurčitelný spálený bronzový předmět. Při plavení okolní výplně žárového hrobu nebyly zjištěny žádné spálené lidské kosti, žárový pohřeb byl tedy uložen pouze v popelnici. Typ žárového hrobu, hrobové přídávky i jejich umístění odpovídá ritu mladší až pozdní doby bronzové (Slabina 1978). Ven vyhnutý, prstovaný okraj zásobnice patří do mladší doby bronzové (Smejtek 2011, 142). Tuhovaný, esovitý okraj náleží misce či koflíku z mladší či pozdní doby bronzové (Chvojka 2009, 45, 47–48; Smejtek 2011, 132, 136–137).

Podle uvedených indicií patří hrob zcela jistě do mladší až pozdní doby bronzové a podle prstovaneho okraje zásobnice přesněji do mladší doby bronzové. Okolí hrobu bylo pečlivě začištěno, přesto se další hroby nenašly. Žárový hrob tedy představuje ojedinělý pohřeb, nebo hrob výrazně vzdálený od souvisejícího pohřebiště (nejméně desítky metrů).

Zásobní jáma (*obr. 6*) a k ní možná příslušející další objekty dokazují sídlištní aktivitu ve střední době bronzové. Většina prozkoumaných sídlišť ze střední doby bronzové v Čechách má podobný charakter, tj. skládá se pouze z jednoho až několika sídlištních objektů (*Franková 2011, 137*). Velkoplošné skrývky dokazují, že jednotlivé objekty nebo jejich malé skupinky jsou často roztroušeny ve velkých vzdálenostech od sebe (např. Kněžves: *Smejtek 2011, 63–71*). Mezi objekty jsou většinou zastoupeny klasické zásobní jámy a dále sídlištní jámy různých tvarů. Jen ojediněle jsou zaznamenávány půdorysy nadzemních domů. Zmiňme alespoň Meclov-Březí (*Čujanová-Jílková 1967*) a Čáslav-Na Skále (*Šumberová 2004*). Tento stručný rozbor můžeme tedy shrnout do konstatování, že prozkoumané chudé sídlištní pozůstatky ze střední doby bronzové plně odpovídají našim dosavadním znalostem o soudobých sídlištních.

ZÁVĚR

Drahelčice s příznivými klimatickými a pedologickými poměry leží na jihozápadním okraji klasické pravěké sídelní oblasti na Pražské plošině a v Mělnické kotlině zahrnující Pražsko, Slánsko, Kladensko, Mělnicko a Brandýsko. Z tohoto důvodu by se na jejich katastru nebo v jeho těsné blízkosti měla nacházet všechna nebo téměř všechna období zemědělského pravěku. Ze starších náhodných objevů a různých akcí registrujeme únětické pohřebiště, latěnský kostrový hrob, keramiku z mladší doby bronzové, nádobu z doby halštatské a další nedochované nálezy z neolitu až eneolitu a doby bronzové (viz kapitola Historie výzkumů na katastru obce). Při záchranných výzkumech ÚAPPSC na západním okraji obce byla v letech 2009–2014 prozkoumána část rozsáhlého sídliště z mladší a pozdní doby bronzové, čtyři hroby ze starší doby bronzové (*Stolz – Smejtek 2013*) a jeden výrobní objekt s dvěma železářskými pecemi z doby římské. Při nedávných povrchových sběrech bylo evidováno severně a západně od vsi sídliště ze staršího eneolitu a několik poloh s nálezy přesněji neurčitelné pravěké keramiky. Výše popsaný výzkum tedy doplňuje osídlení drahelčického katastru o sídlištní komponentu ze střední doby bronzové, ojedinělý pohřeb z mladší doby bronzové a neurčenou aktivitu z mladší až pozdní doby bronzové. Zatím nám tak chybí od Drahelčic pouze neolitické osídlení, které však máme hojně doloženo ze sousedních Úhonic (*Stolz – Stolzová – Smolová 2015*).

Jen slabé sídelní aktivity na zkoumané poloze ve srovnání se západní polovinou katastru (především na pravém břehu Radotínského potoka) byly bezpochyby způsobeny horšími geologickými poměry. Na většině území katastru převládají spraše a sprašové půdy. Pouze na části území na levém břehu Radotínského potoka máme podle geologické mapy mezozoické jílovce, pískovce, prachovce a slepence a paleozoické droby, pískovce a prachovce a jílovité břidlice. Podle tohoto záchranného výzkumu a archeologických dozorů v nejbližším okolí na ně ještě nasedá tenká vrstva hutného jílu s úlomky těchto hornin. Na všech polohách, kde byl zjištěn tento hutný jíl, byly všechny předcházející archeologické dozory negativní. Téměř veškeré pravěké osídlení se tedy prostoru s tímto typem podloží striktně vyhýbalo, neboť do tohoto typu podloží se obtížně zahlubují podpovrchové objekty a také velice špatně odvádí dešťovou vodu. Dalším důvodem mohlo být, že půdy vzniklé na tomto typu podloží mají horší vlastnosti ve srovnání s půdami vzniklými na spraši. Při umístění sídliště do tohoto prostoru by pak museli pravěcí zemědělci zakládat své polnosti ve větších vzdálenostech od obytného areálu, aby byly situované na úrodnějších spraších. Při velkém množství sprašového podloží v tomto mikroregionu nebyl ale k takovému chování žádný důvod.

LITERATURA

- Beran-Cimbůrková, P. 2016: Antropologický rozbor žárového hrobu z mladší doby bronzové z Drahelčic, okr. Praha-západ, Archeologie ve středních Čechách 20, 275–276.*
- Čujanová-Jílková, E. 1967: Der donauländische Vorhügelgräberhorizont A2B1 und neue Funde aus Westböhmen, Památky archeologické 58, 379–410.*
- Franková, D. 2011: Mohylová kultura střední doby bronzové v severozápadních Čechách. Nepublikovaná diplomová práce. FF UK Praha.*

- Chvojka, O. 2009: Jižní Čechy v mladší a pozdní době bronzové. *Dissertationes Archaeologicae Brunenses/Pra-gensesque* 6. Praha.
- Sklenář, K. 1992: Archeologické nálezy v Čechách do roku 1870. *Prehistorie a protohistorie*. Praha.
- Slabina, M. 1978: Pohřební ritus a výbava hrobů knovízské kultury, *Časopis Národního muzea, řada historická* 147/1-2, 1-19.
- Smejtek, I. 2011: Osídlení z doby bronzové v Kněževsi u Prahy. Praha.
- Stocký, A. 1927: Únětická keramika v Čechách II, *Památky archeologické* 35, 305-315.
- Stolz, D. – Smejtek, I. 2013: Čtyři staroúnětické hroby z Drahelčic, okr. Praha-západ, *Archeologie ve středních Čechách* 17, 45-55.
- Stolz, D. – Stolzová, D. – Smolová, H. 2015: Neolitické lokality na Radotínském potoce zjištěné povrchovou prospekci a drobnými záchrannými výzkumy, *Archeologie ve středních Čechách* 19, 89-114.
- Šumberová, R. 2004: Sídliště mohylové a lužické kultury v Čáslavi-Na Skále, okr. Kutná Hora. In: *Popelníková pole a doba halštatská. Archeologické výzkumy v jižních Čechách - Supplementum 1. České Budějovice*, 535-540.

The rescue excavation of a Middle Bronze Age settlement and a Late Bronze Age grave at Drahelčice, Prague-West District

During the archaeological excavation at Drahelčice (Fig. 1-3), 31 archaeological situations were investigated, representing no more than 32 prehistoric features (feature 30 probably consists of two postholes). Sixteen of these features can be interpreted as postholes, one as a storage pit, one as the bottom of a hearth or an oven, one as a cremation grave, and 13 as settlement pits or small natural depressions.

Cremation grave no. 20 (Fig. 5) was placed in a ceramic, poorly fired vessel. The urn contained numerous bone fragments from a cremation burial, a sherd from a small ceramic vessel, a fragment of the rim of a larger vessel and an indeterminable burned bronze object. Judging based on the burial rite and grave goods, the burial dates from the Late Bronze Age. The storage pit (Fig. 6) belongs to the Middle Bronze Age.

The finds complement our knowledge about human settlement in the cadastral area of Drahelčice with a settlement dating from the Middle Bronze Age, an isolated Late Bronze Age burial and an indeterminable activity dating from the Late to Final Bronze Age.

(English by Jan Machula)

Fig. 1. Drahelčice, Prague-West District. Map section showing the excavation area

Fig. 2. Section of a cadastral map showing the stripped surface and excavation area

Fig. 3. Plan of the excavation

Fig. 4.-6. Ground plans and cross sections of the features

Fig. 7. Pottery from features 19 (1), 20 (2-3) and 5 (4)

